יד: ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

עשה דיחיד. משמע דאכילות מיכא עשה דאורייתא מדלא קאמר ודאי עשה דרבנן והאי דקאמר לעיל (דף י"ח:) לא מצינא ימי אכלו דרבנן היינו עשיית מלאכה דנפקא לן (לקמן טו:) בתמכתא מוהפכתי מגיכם לאכל אכל גוף האכילות דאורייתא מיהו נראה לי דשמתת הרגל נמי דרבנן ושמתת היינו כשלמי שמחה כדאיתא בחגיגה (ח.): **מהו** שינהוג נידויו ברגל. א) והקשה הרב הא ליכא אלא עשה(ג) ואין עשה דוחה עשה ואפילו עשה ליכא אלא עזרא גזר כדלקמן (דף טז.) והא לאו קושיא היא דהא נידוי דמי לאו דמקלל חברו דאיכא לאו ושמא מסויה ילפינן ועוד כיון שעבר על דברי הדיינין הרי יש כאן עשה דרבים: **ואי לא** ציית דינא משמתינן ליה. תימה לימא דאי לא ציית דינא נחתינן לנכסיה ב) מיהו פריך שפיר: **ממנעי** משמחת י"ט. הקשה בתוס' הר"ש היכי קשה ליה דהא ממנעי משמחת י"ט מאכילה ושתיה וגוף ההריגה דהוא מלאכה לא מייתינן ונראה לי מדאסר רחמנא הנערת בת כהן בשבת מכלל דבמועד שרי אי נמי כיון שהיא מצוה לצורך י"ט קרינא בה: **נמצאת** אתה מענה את דינו. קשיא לן בנפ' אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לה.) בשמעתין לעיכוב אין דנין ג) (בשבת) מוכח דעיונו הדין לא שייך עד שילינוהו אחר שיגמור הדין וכי תימא דלעיוני דהכא היינו גמר דין ולא יהרגוהו עדיין עד אחר הרגל ת"ל אמאי פריך לימא לעיוני בעלמא בלא גמר דין ולא יעשוהו גמר דין עד אחר המועד וי"ל דמשתכחי אף על גב דאיכא סופרי דיינין הכותבים דברי כל אחד מ"מ הסכרא אשר בלב משתכח ומהאי טעמא אמרינן (שם) דאין דנין בערב שבת דליכא דאינשי אינשי:

אמר אביי ת"ש מנודה שהתירו כו'. אני לעצמיה דדמי ודלמא לעיוני ואין מוסב דאייה להוכחה דלעיל ומע"ג דדמי דאי לא תימא דקאמ' לא מש כאותו דיחוי ג) ומפי' נראה דיחוי ה"ג מסתברא מ"מ נוכל לומר לעיוני בלאו הכי נמי מסתברא:

והא כ"ג דכל השנה בולה כרגל כו'. משמע דאם אין מנודה נוהג נידוי ברגל הוא הדין כ"ג אינו נוהג נידוי כלל וקשה דהא ד) כ"ג דן ודנין אותו ואי לא ציית דינא (לא) משמתינן ליה ולמאי דפריש לעיל ד) דנוכל לומר למיתת נכסיה ניחא:

מנודין

ואי אמרת קטן אית ביה פלוגתא ה) נמצאת אבילות נוהגת בקטן והתניא ו) מקרעין לקטן מפני ז) עגמת נפש אמר רב אשי ח) מי קתני הא אסורין דלמא יש מהן אסור ויש מהן מותר אמימר ואי תימא רב שישא בריה דרב אידי מתני הכי אמר שמואל ט) קטן מותר לגלחו במועד לא שנא נולד במועד ולא שנא נולד מעיקרא אמר רב פנחס אף אנן נמי תנינא כל אלו שאמרו מותר לגלח במועד מותר לגלח בימי אבלו הא אסורין לגלח במועד אסורין לגלח בימי אבלו אי אמרת קטן אסור נמצאת אבילות נוהגת בקטן ותניא מקרעין לקטן מפני עגמת נפש אמר רב אשי מי קתני הא אסורין דלמא יש מהן אסור ויש מהן מותר יש מהן אסור אבילות אינו נוהג אבילותו ברגל שנאמר י) ושמחת בחגך אי אבילית דמעיקרא הוא אתי עשה דרבים ודחי עשה דיחיד ואי אבילות דהשתא הוא לא אתי עשה דיחיד ודחי עשה דרבים כ) מנידה מהו שינהוג נידויו ברגל אמר רב יוסף ל) תא שמע מ) דנין דיני נפשות ודיני מכות ודיני ממונות ואי לא ציית דינא נ) משמתינן ליה ואי סלקא דעתך אינו נוהג נידויו ברגל משומת ואתי מעיקרא אתי רגל דחי ליה השתא משמתינן ליה אנן א"ל אביי ודלמא לעיוני בדיניה דאי לא תימא הכי דיני נפשות דקתני ה"ג דקטלין ליה והא קא מימנעי משמחת יום טוב דתניא ר"ע אומר ס) מנין ע) לסנהדרין (שראו בא') שהרגו את הנפש שאין טועמין כל אותו היום ת"ל ב) לא תאכלו על הדם אלא לעיוני בדיניה ה"נ לעיוני בדיניה א"ל אם כן נמצאת מענה את דינו פ) אתו מצפרא ומעייני בדיניה ועיילי ואכלי ושתו כולי יומא והדר אתו בשקיעת החמה פ) וגמרינן לדיניה וקטלו ליה אמר אביי ת"ש ומנודה שהתירו לו חכמים אמר רבא מי קתני שהתירוהו חכמים שהתירו לו חכמים קתני דאזל ופייסיה לבעל דיניה ואתי קמי דרבנן ושרו ליה מצורע מהו שינהיג צרעתו ברגל אמר אביי תא שמע צ) והנזיר והמצורע (ק) מטומאתו לטהרתו הא בימי טומאתו נהיג ק) לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בימי טומאתו דלא נהיג אבל לטהרתו ניגזור שמא ישהה קרבנותיו קמ"ל אמר רבא ת"ש ר) והצרוע ש) לרבות כהן גדול והא כה"ג דכל השנה כרגל לכולי עלמא דמי דתנן ת) כהן גדול מקריב אונן ת) ואינו אוכל שמע מינה ל) נוהג צרעתו ברגל שמע מינה מ) אבל אסור בתספורת מדקאמר להו רחמנא לבני אהרן נ) ראשיכם אל תפרעו ס) מכלל דכולי עלמא אסור

מנודין

ומדאצטריך קרא למישרי להו מכלל דאחריני אסורין: ע) מנורעין. מע"ג דכתיב ורשאם יהיה פרוע ע) הא דרים ליה לקמן פ) להאי פרוע למילתא אחריתי:

מנודין

ומי אמרת בקטן אים ליה פלוגתא. חילוק דגולל קודם הרגל אינו מגלח ברגל ואית לן למימר דאיזל ואסור לגלח ברגל אסור לגלח נמי בימי אבלו ת"ש נמצאת אתה אומר אבילות בקטן: **מקרעין לקטן.** אם בגדיו: **מפני עגמת נפש.** שיבכו הרואין וירבו בבכוי המת ולא מפני שהוא אבל: **מי קתני הא אסורין.** דמשמע האסורין לגלח במועד אסורין לגלח באבל: **יש מהן אסורין.** כשאר כל אדם שאסורין לגלח במועד (ב) אסורין לגלח בימי אבלן: **ויש מהן מותרין.** כגון קטן זה שגולל קודם הרגל שאסור לגלח ברגל מותר לגלח בימי אבלו: **אמי עשה דרבים.** ושמחת: **ודחי עשה דיחיד.** אבל דכתיב (ירמיה ו) אבל יחיד עשי לך: **דהשתא.** שאינו במועד: **דנין דיני נפשות.** במועד אבל לא כיום טוב שאסור משום שבות(ג). ודייקינן מינה מדדנין במועד מכלל דאי לא ציית דינא נמי משמתינן ליה במועד: **אמי רגל ודחי ליה.** שאינו נוהג נדוי ברגל: **דלמא לעיוני.** הא דתני דדנין לא אמרי' דלימא אים פלוגי חייב אים פלוגי זכאי ואיכא למידק מינה דאי לא ציית משמתינן ליה אלא מעייני בדין ולא אמרי ליה כלום: **מענה אם דינו.** דכי לא אמרו ליה דינו לאלתר דעייני ביה הוה ליה עיונו הדין: **אלא.** לעולם דנין דינו וגומרין ממש במועד ואיכא למידק מינה אי לא ציית משמתינן ליה ואיכא למשמע מינה דנוהג נמי ברגל ודלמא ת"ל מימנע משמחת י"ט הכא כמאי עסקינן דאתו מלפרא כו': **ת"ש מנודה שהתירו לו חכמים.** קא סלקא דעתך התירו לכל מנודה נידויו ברגל דאין נידוי נוהג ברגל: **דאזיל ופייסיה לבעל דיניה.** ברגל והתירו לו חכמים כ"ד שנאותו דור: **שינהיג צרעתו.** אלא יכא אל תוך המחנה ולא יגלח: **הא כימי טומאתו נוהג.** צרעתו ברגל: **ניגזור.** אלא יהא מגלח במועד לכיון דגילח צריך להכיא קרבן ושמא משהה קרבנותיו עד ליום טוב האחרון ומקריבן ואסור להקריב קרבנות יחיד ביו"ט: **לרבות כ"ג.** שנוהג בו צרעתו: **הא כהן גדול כל השנה לדידיה כרגל לכולי עלמא דמי דתנן כ"ג מקריב אונן.** מדאמר לו אהרן למשה ואכלתי חטאת היום (ויקרא י) ולא אמר למשה והקרבתי מכלל דהקרבה באינות ולמדנו דכ"ג מקריב אונן אבל כולי עלמא בשאר ימות השנה אונן אינו משלח קרבנותיו כדאמרינן לקמן (דף טו:) שלמים בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא אונן וכרגל משלח וכהן גדול אונן מקריב כל השנה אלמא כל השנה לדידיה כרגל דמי וקתני דנוהג בו צרעתו היפשוט דכל מצורע נוהג צרעתו ברגל: **אל תפרעו.** גידול שער והאי קרא גבי מיתת נדב ואביהוא כתיב (לעיל יג). **כהן גדול מקריב אונן.** דכתיב לאביו ולאמו לא יטמא ומן המקדש לא יצא, אם מת אביו ואמו דכהן אפילו הכי מקדישתו לא יצא ולא יחלל, כלומר דעכשיו שיבוטל בשמחת לא מחתלל, הא מחר, הכיון, שלא יצא ולא יחלל (ב"ק קי.) אלו: ומן המקדש לא יצא, אינו צריך לצאת מן המקדש כיום מיתת אביו ואמו, ולא יחלל שעכשיו אינה מתחללת (זבחים צט. וכעי"ז יומא יג.).

ז) א מיי' פ"ח מהלי' אבל הלכה ד טוש"ע י"ד סי' שמ סעיף מ:
ח) ב מיי' פ"ז מהלכות י"ט הלכה יט טוש"ע א"ח סי' תקלא סעיף י:
ט) ג מיי' פ"י מהלכות אבל הלכה ח טוש"ע א"ח סי' תקמה סעיף ח:
י) ד טוש"ע י"ד סי' שלד סעיף ח:
יא) ה ו מיי' פ"ז מהלי' י"ט הלכה יב טוש"ע א"ח סי' תקמה סעיף י:
יב) ז מיי' פי"ג מהלי' סנהדרין הלכה ד סמג לאוין רלז:
יג) ח מיי' שם הלכה ה:
יד) ט מיי' פ"י מהלי' טומאת צרעת הלי' ו סמג עשין לה:
טו) י מיי' פ"ג מהלכות גירושין הלכה יב [ופ"י מהלכות מעשה הקרבנות הלכה כן]:
טז) כ מיי' פ"ג מהלי' גירושין מקדש הלי' ח [ופ"י מהלכות מעשה הקרבנות שם]:
יז) ל מיי' פ"ו מהלכות טומאת צרעת הלי' ו:
יח) מ מיי' פ"ה מהלי' אבל הלי' ג כ סמג עשין דרכנן כ טוש"ע י"ד סי' שם סעיף ו וסי' שלז סעיף ה:

תורה אור השלם

1. וּשְׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וְאֲמָתֶךָ וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ: דברים טו יד
2. לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם לֹא תְנַחֵשׁוּ וְלֹא תְעוֹנְנוּ: ויקרא יט כו
3. וְהַצְּרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל שָׂפָם יַעְטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא: ויקרא יג מה
4. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן וְלְאֶלְעָזָר וּלְאִיתָמָר בָּנָיו רֹאשֵׁיכֶם אַל תִּפְרָעוּ וּבִגְדֵיכֶם לֹא תִפְרֹמוּ וְלֹא תָמוּתוּ וְעַל כָּל הָעֵדָה יִקְצֹף וְאַחֵיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֵת הַשְּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף יי: ויקרא י ו

רבינו חננאל

ואי אמרת קטן הנולד קודם לרגל אסור לגלח במועד נמצאת אתה אומר אבלות נוהגת בקטן. ותניא מקרעין לקטן מפני עגמת נפש. ודחי רב אשי מי קתני האסורין לגלח במועד אסורין לגלח בימי אבלן, מדוקיא הא אסורין בכאן אסורין בכאן שמעינן (מיב') [לה]. דילמא יש מהן אסור ויש מהן מותר. ת"ל וכי קתני הא אסור' קתני. איכא דאמרי קטן הנולד בין ברגל בין קודם לרגל מותר לגלחו במועד. אין אבילות נוהגת ברגל. דאי אבילות מעיקרא דהא חלה עליה, אתי עשה דרבים, ושמחת בחגך, היא שמחה לישראל כולן, דחה עשה דיחיד. וכל שכן אבילות דרגל, דאכתי לא חיילא עליה, דעשה דרבים דחה לה. מנדה מהו לנהוג נדויו ברגל. פשיט רב יוסף הא שמע דנין כמועד, דיני נפשות ודיני ממונות ודיני מכות. וכיון דדיינינן ליה, אי לא צאית דינא משמתינן ליה, ואי ס"ד אין נוהג נידויו ברגל, מאן דמשמח מקמי רגל אתי רגל דחי ליה, השתא משמתינן ליה. ופריק אביי דילמא הואי דנין דקתני עיונא בדינא בעלמא, דאי לא תימא הכי, דנין דיני נפשות דקתני דינא ממש הוא ספקינן לדיניה וקטלינן ליה במועד. הא מימנעי דיינין משמחת יום טוב. דתניא ר' עקיבא אומר מנין לסנהדרין שהרגו את הנפש שאין טועמין כו'. ולא אישמעינא בהדיא. וקיימא לן דהלכתא כרבא, ומסקנא דשמעתא כוותיה סלקא. מצורע, אסיקנא שנוהג צרעתו ברגל. ילפינן לה מכהן גדול דתנן] כהן גדול מקריב אונן אלמא לא נ... ...תא כוליה שנה כהן [ג]דול כרגל שאינם נוהגת [בהם] אבילות, ומדהכן גדול [א]ינו נוהג אבילות והוא נוהג בצרעת בדכתי' והצרוע לרבות כהן גדול, ואכין נמי ישראל אף על פי שאינו נוהג [אבילות ב]רגל הוא נוהג צרעתו ברגל, שמע מינה. אבל אסור בתספורת. שנא' ראשיכם אל תפרעו. לבני אהרן. מכלל דכולי עלמא אסור. ג) כו' אליעזר דאמר וראשו יהיה פרוע, אין פרוע אלא גידול שער דברי ר' אליעזר.

מסורת הש"ס

ל) [לקמן כו:], כ) [נ"י הערוך לגמרא ע"ש], ג) [תוספתא פ"ב ע"ש], ד) [סנהדרין סב. ע"ש], ה) [אלא מע"ל וכ"ב רש"י], ו) [ע"ל ומגרר יבבי"], ז) [לעיל יג:], ח) [לקמן טו.], ט) יומא יג: סוריות יב: [ב"ק קי. זבחים צט.], י) [כ"ל לדף טו.], כ) [שייך לדף טו.], ל) [ויקרא יג], מ) [דף טו.], נ) [ע"ל בע"ש], ס) [סנהדרין יח. ע"ש],

הגהות הב"ח

(א) גמ' ת"ש והמיר והמנודע הערולה מטומאתו: (ב) רש"י ד"ה ים מהן וכו' לגלח במועד יש מהן אסורין לגלח: (ג) תוס' ד"ה מהו כו' הא ליכא אלא עשה דיחיד ואין עשה דיחיד דוחה עשה דרבים ומפילי עשה ליכא:

גליון הש"ם

גמ' נמצאת אבלות נוהגת בקטן. ק"ל הא מלדרכה כיון דבקטן לא שייך אבלות אין זה יוצא מן הכלל ול"ל שאסור במועד אסור בימי אבלו דימי אבלו הייט כמי שהוא אבל משא"כ קטן דאינו אבל ובמועד אינו איסור על הקטן רק על המגלח אבל באבל דהמגלח אינו אבל ועל קטן ליכא איסור ולענ"ד: שם מי קתני הא אסורין. כעין זה בתוס קג ע"א: שם לא מיבעיא קאמר. שם עיין לקמן דף ט"ו ע"ב תוס' ד"ה העולים: שם מבלל דכולי עלמא אסור. עיין לקמן דף כ"ג ע"ב תוס' ד"ה ואינו אוכל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה מהו שינהיג וכו' והקשה הרב כו' אלא עזרא גזר כלקמן. עיין ריטב"א דבור המתחיל מנודה: ב) ד"ה ואי לא ציית כו' מיהו פריך שפיר. עיין יד דוד: ג) ד"ה אמר אביי כו' אבי לעצמיה כו' ואפילו נראה דיחוי ה"ג מסתברא כו'. בספריסם היה הגירסא א"ל אבי ודלמא לעיוני ה"ג מסתברא דאי לא תימא הכי כו' וק"ל: ד) ד"ה והא כ"ג כו' ולמאי דפריש לעיל כד"ה ואי לא ציית:

מוסף רש"י

והנזיר והמצורע מטומאתו לטהרתו. מיד טמא כשעלה מטומאתו ישוב מיטו משמר מזרי, וכן מצורע שעלה מטומאתו מגלח ברגל לפי שלא היה להם פנאי לגלח קודם הרגל (לעיל יג:). כהן גדול מקריב אונן. דכתיב לאביו ולאמו לא יטמא ומן המקדש לא יצא, אם מת אביו ואמו דכהן אפילו הכי מקדישתו לא יצא ולא יחלל, כלומר דעכשיו שיבוטל בשמחת לא מחתלל, הא מחר, הכיון, שלא יצא ולא יחלל (ב"ק קי.) אלו: ומן המקדש לא יצא, אינו צריך לצאת מן המקדש כיום מיתת אביו ואמו, ולא יחלל שעכשיו אינה מתחללת (זבחים צט. וכעי"ז יומא יג.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com